

Κάτοικοι: **20.400 (ο δήμος Μεγαρέων το 2011: 36.960)**

Η πόλη των Μεγάρων είναι κτισμένη σε απόσταση 41 χλμ. από την Αθήνα, σε δύο λόφους, στην ίδια περιοχή που βρισκόταν και η αρχαία, στο νότιο άκρο μιας πεδιάδας με ελιές, αμπέλια και οπωροφόρα δένδρα. Περιλαμβάνει και τους οικισμούς Κινέττας, Λάκκων Καλογήρου, Λουτρόπυργου, Πάχης και Σπάρτας.

Τα Μέγαρα παράγουν δημητριακά, κρασί, λάδι, οπωροκηπευτικά. Όμως το σημαντικότερο στοιχείο στην οικονομία τους είναι η ορνιθοτροφία. Σε απόσταση δύο χιλιομέτρων προς νότο βρίσκεται το μικρό λιμάνι της Πάχης. Προς βορά, 10 χιλιόμετρα μακριά, βρίσκεται η Μονή του Αγίου Ιερόθεου. Στο 55^ο χιλιόμετρο της Εθνικής Οδού βρίσκεται η Κινέττα, ένας πευκόφυτος παραθεριστικός οικισμός με ωραία σπίτια. Σήμερα το διυλιστήριο και οι γύρω βιομηχανίες έχουν επιβαρύνει πολύ το περιβάλλον.

Τηλέφωνα: Αστυνομία 229.60.65.555, Δήμος 229.60.81.700.

Η ιστορία των Μεγάρων

«Αλήθειες» και ψέματα:

Αθηναίοι, Βοιωτοί, Αργείοι αλλά και Μικρασιάτες διεκδικούσαν την περιοχή που έμεινε να ονομάζεται Μεγαρίδα με την πόλη Μέγαρα. Κατοικημένη από τις πανάρχαιες και σκοτεινές εποχές, πρέπει να κυριεύτηκε νωρίς από τους κατοίκους της Αττικής, να έγινε έπειτα δωρικό κέντρο και να εξελίχθηκε σε ελεύθερη πόλη γύρω στον Η' π.Χ. αιώνα. Σ' αυτή την σε

αδρές γραμμές πορεία έχουν καταλήξει οι ερευνητές καθώς η μυθολογία της περιοχής συσκοτίστηκε μάλλον σκόπιμα από τα τοπικά συμφέροντα. Το κουβάρι των διαφόρων εκδοχών είναι αρκετά μπερδεμένο και παρατίθεται εδώ ως προσφορά σε αναγνώστες «με γερά νεύρα»:

«Ο Φορωνέας», έλεγαν στο Άργος, «ήταν ο πρώτος επί γης ελέω θεού βασιλιάς, πατέρας του Άπι και της Νιόβης». «Ο Φορωνέας», έλεγαν στα Μέγαρα, «ήταν ο πατέρας του Κάρα, του Μυσού και του Λυδού». «Αυτών πατέρας δεν ήταν ο Φορωνέας αλλά ο Άτυς», πίστευαν στο Άργος. Ο Πausανίας αναφέρει τον Κάρα ως γιο του Φορωνέα και πρώτο οικιστή της περιοχής όπου έκτισε ακρόπολη, την Καρία, και ίδρυσε ναούς προς τιμή της θεάς Δήμητρας. Οι ναοί ονομάζονταν «Μέγαρα» οπότε ολόκληρη η περιοχή πήρε το όνομα Μέγαρα. Οι αντίπαλοι της άποψης αυτής λένε ότι το όλο ζήτημα δημιουργήθηκε επειδή οι κάτοικοι των Μεγάρων ήθελαν να υποκαταστήσουν την Ελευσίνα στη λατρεία της Δήμητρας αλλά δεν τους προέκυψε.

Η πόλη, έλεγαν, πήρε το όνομά της από τον επώνυμο ήρωα, Μεγαρέα. Αυτός ήταν τυπικά γιος του βασιλιά της βοιωτικής Ογχηστου Ιππομένη (ουσιαστικά του Ποσειδώνα) και της Οινόπης. Όταν ο Μίνωας πολιορκήσε την περιοχή που τότε λεγόταν Νισία και είχε βασιλιά τον Νίσο, ο Μεγαρέας έσπευσε να βοηθήσει τους αμυνόμενους. Ο Νίσος σκοτώθηκε, ο Μεγαρέας παντρεύτηκε την πια ορφανή κόρη του, έγινε βασιλιάς κι ονόμασε την πόλη Μέγαρα. Έλεγαν μάλιστα πως ο γιος του ζευγαριού, Ιππομένης όπως ο παππούς του, νίκησε με μπαμπεσιά την Αταλάντη στο τρέξιμο και την πήρε γυναίκα του.

Κατά την άποψη των Αθηναίων, τα πράγματα έγιναν περίπου έτσι αλλά όχι ακριβώς έτσι: Τον καιρό που ήρθαν στην Αττική ο Διόνυσος και η Δήμητρα για να διδάξουν στους κατοίκους τα μυστικά της γεωργίας, βασιλιάς ήταν ο Πανδίωνας. Ο Μητίονας τον εκθρόνισε κι ο Πανδίωνας βρέθηκε στα Μέγαρα όπου παντρεύτηκε την κόρη του εκεί βασιλιά. Από τον γάμο τους γεννήθηκαν τέσσερα αγόρια: Ο Αιγέας, ο Πάλλαντας, ο Νίσος και ο Λύκος. Όταν τα αγόρια μεγάλωσαν, έδιωξαν τον σφετεριστή του θρόνου και με κλήρο μοίρασαν την Αττική στα τέσσερα: Στον Νίσο έλαχε η περιοχή από τον Ισθμό ως και τα Μέγαρα. Αργότερα, ο Νίσος έκτισε μια πόλη στην παραλία των Μεγάρων, εγκαταστάθηκε εκεί και χάρισε την υπόλοιπη γη του στον Αιγέα.

Οι κάτοικοι των Μεγάρων υποστήριζαν ότι, δώδεκα γενιές μετά τον Κάρα, ήρθε από την Αίγυπτο κι έγινε βασιλιάς ο Λέλεγας, οπότε οι κάτοικοι ονομάστηκαν Λέλεγες, τα τείχη λελέγεια και οι ακτές λελεγειανές (την άποψη αυτή υποστηρίζει και ο Οβίδιος). Τον διαδέχτηκε ο γιος του Κλήσονας, αυτόν ο γιος του Πύλας κι έπειτα ο γιος του τελευταίου Σκίρωνας που παντρεύτηκε μια κόρη του βασιλιά της Αθήνας, Πανδίωνα. Ο Νίσος, γιος του

Πανδίονα, αμφισβήτησε τη βασιλεία του Σκίρωνα οπότε κλήθηκε διαιτητής ο δίκαιος Αιακός. Ο οποίος έδωσε τον θρόνο στον Νίσο, ενώ τον Σκίρωνα ονόμασε αρχιστράτηγο σε καιρό πολέμου. Ο Μεγαρέας παντρεύτηκε την κόρη του Νίσου, έγινε αυτός βασιλιάς κι απέκτησε γιο τον Άλκαθο που έκτισε την άλλη ακρόπολη της περιοχής, αυτή που ονομάζεται Αλκαθόη.

Οι Αθηναίοι αμφισβητούσαν αυτή την εκδοχή, λέγοντας ότι ο Σκίρωνας δεν ήταν τίποτα πιο πολύ από έναν αρχιληστή που σκότωσε ο δικός τους Θησέας κι ότι ο Νίσος σκοτώθηκε, όταν ο Μίνωας πήρε την πόλη, άλωση την οποία οι Μεγαρείς δεν παραδέχονταν. Την δέχονταν όμως οι Βοιωτοί που έτσι έβαζαν πόδι στη μυθολογία της περιοχής. Και είχαν συνεπικούς τους Πελοποννήσιους που έλεγαν ότι ο Άλκαθος δεν ήταν εγγονός του Νίσου αλλά γιος του Πέλοπα που ήρθε από την Ηλεία και ξανάκτισε τα τείχη, τα οποία ο Μίνωας είχε γκρεμίσει. Σ' αυτή τη δουλειά μάλιστα τον βοήθησε και ο θεός Απόλλων κι αυτό το παραδέχονταν και ο Οβίδιος και ο ποιητής Θέογνις, γέννημα θρέμμα των Μεγάρων. Χώρια που τελευταίος βασιλιάς των Μεγάρων ήταν ο Υπερίωνας, γιος του Αργείου Αγαμέμνονα. Μετά, οι ευγενείς έδωξαν τη δυναστεία και εγκαθίδρυσαν αριστοκρατικό πολίτευμα.

Η γέννηση της κωμωδίας:

Η διονυσιακή λατρεία που γέννησε την ελληνική τραγωδία, είναι η μητέρα και της ελληνικής κωμωδίας. Στις διονυσιακές γιορτές, περιφερόμενοι λίγο ως πολύ μεθυσμένοι τραγουδούσαν φαλλικά τραγούδια κι αντάλλασσαν τολμηρά πειράγματα με σεξουαλικά υπονοούμενα. Στα χωριά γύρω από τα Μέγαρα, στήνονταν ολόκληροι διάλογοι. Το μεγάλο χωριό ονομαζόταν (κι εξακολουθεί να ονομάζεται) κώμη. Τα τραγούδια και τα πειράγματα σε αυτοσχέδιους στίχους, ωδές. Κώμη και ωδή έφτιαξαν το όνομα «κωμωδία». Τον καιρό που ο Θέσπις στην Αθήνα αντικατέστησε τους αυτοσχέδιους διαλόγους με προετοιμασμένο κείμενο βάζοντας τα θεμέλια για τη δημιουργία της τραγωδίας, ο Σουσαρίων στα Μέγαρα αντικατέστησε τα αυτοσχέδια πειράγματα με προετοιμασμένα αστεία και διαλόγους με υπονοούμενα που προκαλούσαν γέλιο. Η εφεύρεση άρεσε. Έτσι απλά, γεννήθηκε η αττική κωμωδία που ο Σουσαρίων διέδωσε σ' όλη την Αττική. Στη Σικελία, υπήρχε (περίπου από το 800 π.Χ.) πόλη Μέγαρα, αποικία των Μεγαρέων της Αττικής. Η κωμωδία διαδόθηκε κι εκεί. Στα Μέγαρα της Σικελίας ζούσε ο Επίχαρμος από την Κω. Εντυπωσιάστηκε από την επιτυχία της κωμωδίας κι άρχισε να γράφει κι αυτός. Πήγε στις Συρακούσες κι ανέβαζε κωμωδίες χωρίς πολιτικά υπονοούμενα αλλά με διακωμώδηση των ανθρωπίνων παθών κι ανηλεή σάτιρα της ανθρωπίνης ανοησίας. Έγινε έτσι ιδρυτής της κωμωδίας χαρακτήρων.

Έγραψε γύρω στα σαράντα έργα, όλα γεμάτα σπουδαία γνωμικά, αλλά διασώθηκαν μόνο μερικά αποσπάσματα.

Στην Αττική, η κωμωδία γνώρισε εποχές μεγάλης δόξας με αποτέλεσμα οι ειδικοί να την χωρίζουν σε τρία στάδια: Αρχαία, μέση, νεότερη.

Η αρχαία ασχολιόταν με τις εμπαιξεις συζητήσεις και την διακωμώδηση των πολιτικών και του δημόσιου βίου. Εκπρόσωποι της ήταν ο Κράτης, ο Κρατίνος, ο Εύπολις και ο μεγάλος Αριστοφάνης.

Η μέση αποτελούσε μεταβατικό στάδιο με γνωρίσματα της αρχαίας αλλά και της νεότερης. Με εκπροσώπους τον Εύβουλο και τον Άλεξι.

Η νεότερη είναι η κωμωδία ηθών με εκπροσώπους τους Μένανδρο, Φιλήμωνα και Δίφιλο.

Ο Αθηναίος Κράτης εμφανίστηκε ως καινοτόμος κωμωδιογράφος με τη μεγάλη του ακμή να τοποθετείται στα χρόνια γύρω από το 450 π.Χ. Ο επίσης Αθηναίος Κρατίνος (έζησε ανάμεσα στα 522 και 423) έγραψε 21 κωμωδίες και βγήκε νικητής στις εννέα. Του αποδίδουν το τεχνικό σουλούπωμα της ως τότε άμορφης κωμωδίας. Ο σύγχρονός του, Εύπολις, διακρινόταν για τα εύστοχα και τσουχτερά πειράγματά του αλλά και για την συνθετική ικανότητά του.

Ο μεγάλος Αριστοφάνης:

Ο Αριστοφάνης (452 – 385) γεννήθηκε μάλλον στην Αίγινα όπου ο πατέρας του Φίλιππος ήταν κληρούχος. Ανήκε στον δήμο Κυδαθηναίων της Αντιοχίδος φυλής κι ως ποιητής κωμωδιών πρωτοεμφανίστηκε το 427. Με αριστοκρατικά φρονήματα, πίστευε ότι η καλύτερη πολιτική περίοδος της Αθήνας ήταν όταν στα πράγματα βρίσκονταν ο Αριστείδης

και ο Κίμων. Σατίριζε εξοντωτικά τον σύγχρονό του δημαγωγό Κλέωνα, τους σοφιστές αλλά και τον Σωκράτη κι ολόκληρο τον αθηναϊκό βίο. Επί σαράντα χρόνια, κυριάρχησε στο αθηναϊκό θέατρο και ήταν πολύ δημοφιλής αλλά προτιμούσε να ζει απομονωμένος στα κτήματα στην Αίγινα απ' όπου κατάφερνε να παρακολουθεί την αθηναϊκή επικαιρότητα.

Είχε τεράστια μόρφωση, αναγνωριζόταν ως μεγάλος τεχνίτης του λόγου και λυρικός από τους καλύτερους της Αθήνας και ήταν προικισμένος με πλούσια φαντασία, συνθετική δύναμη και ανεξάντλητο χιούμορ. Αλίμονο σε εκείνον που γινόταν στόχος του. Έπληττε με ανυπέρβλητο τρόπο καθετί που θεωρούσε κακό και το χλεύαζε με μεγάλη τόλμη. Στα (γεμάτα βωμολοχίες, πειράγματα και αστεία) έργα του, ο Αριστοφάνης χρησιμοποιούσε τη λαϊκή γλώσσα της Αττικής Διαλέκτου (γι' αυτό και «Αχαρνής» αντί «Αχαρνείς», «Ιππής» αντί «Ιππείς» κ.λπ.). Από τα γραπτά του, κρίνεται ως άνθρωπος ρηξικέλευθος, πρωτότυπος, ιδιόμορφος αλλά και φανατικά ανθρωπιστής και οπαδός της ειρήνης, καθώς και αγωνιστής κατά του πολιτικού χάους.

Παντρεύτηκε νέος κι απέκτησε γιους τον Φίλιππο, τον Νικόστρατο και τον Αραρότα που θέλησε να συνεχίσει το συγγραφικό έργο του πατέρα του.

Έγραψε 44 κωμωδίες αλλά πλήρεις διασώθηκαν μόνο έντεκα. Κατά χρονολογική σειρά, οι εξής:

«Αχαρνής», «Ιππής», «Νεφέλαι», «Σφήκες», «Ειρήνη», «Όρνιθες», «Λυσιστράτη», «Θεσμοφοριάζουσαι», «Βάτραχοι», «Εκκλησιάζουσαι» και «Πλούτος».

Οι «Αχαρνής» παρουσιάστηκαν το 425 π.Χ. στα Λήναια και κέρδισαν το πρώτο βραβείο: Γελοιοποιούσαν την φιλοπόλεμη μερίδα των Αθηναίων με κύριο ήρωα τον φιλειρηνικό χωρικό Δικαιόπολι. Οι «Ιππής» διδάχτηκαν στα 424, πάλι στα Λήναια και επίσης κέρδισαν το πρώτο βραβείο. Οι «Νεφέλαι» παίχτηκαν το 423, πήραν τρίτο βραβείο κι ασχολούνται με διακωμώδηση του Σωκράτη. Οι «Σφήκες» παίχτηκαν το 422, επίσης στα Λήναια. Η «Ειρήνη» παρουσιάστηκε στα Μεγάλα Διονύσια το 421. Η παράσταση δόθηκε λίγο πριν να συναφθεί η Νίκειος ειρήνη που αποδείχτηκε απλό διάλειμμα του Πελοποννησιακού πολέμου. Είναι οι «Αχαρνής» σε επανέκδοση και με άλλη μορφή: Ο αγρότης Τρυγαιός καβαλά ένα σκαθάρι κι ανεβαίνει στον ουρανό για να φέρει από εκεί την Ειρήνη και να σωθεί έτσι από τους πολέμους η Ελλάδα. Η δημοφιλής «Λυσιστράτη» είναι η αρχαιότερη από τις «γυναικείες» κωμωδίες του Αριστοφάνη και πρωτοπαίχτηκε στα Λήναια το 411. Θέμα της η αποχή των γυναικών από το σεξ όσο οι άνδρες δεν ειρηνεύουν.

Οι «Θεσμοφοριάζουσες» παίχτηκαν το 411 και με αυτές γελοιοποιήθηκε ο Ευριπίδης ως μισογύνης. Οι «Βάτραχοι» παίχτηκαν στα Λήναια το 405, τελευταία χρονιά του φονικού Πελοποννησιακού πολέμου, και κέρδισαν πρώτο βραβείο. Ο τίτλος προέρχεται από τα «βρεκεκέξ κοάξ κοάξ» των βατράχων της Αχερουσίας λίμνης, από την οποία περνάει ο θεός Διόνυσος κατεβαίνοντας στον Άδη για να επαναφέρει στη γη τον Ευριπίδη του οποίου ο θάνατος οδήγησε την τραγωδία στην παρακμή. Φθάνοντας, ο θεός πέφτει σε αγώνα δράματος ανάμεσα στον Αισχύλο που κατείχε τον τραγικό θρόνο του Άδη και στον νεοφερμένο Ευριπίδη. Ο Διόνυσος αποφασίζει ότι θα επαναφέρει στη γη τον νικητή. Νικά ο Αισχύλος αλλά τον θρόνο του Άδη παίρνει ο Σοφοκλής που μόλις έχει πεθάνει. Ο Ευριπίδης είναι πάλι χαμένος. Οι «Εκκλησιάζουσαι» παίχτηκαν στη στροφή του Ε' προς τον Δ' αιώνα και σατιρίζουν την κοινωνική κατάσταση που επικρατούσε στην Αθήνα αμέσως μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.

Ο «Πλούτος» είναι η χρονικά τελευταία διασωθείσα κωμωδία του Αριστοφάνη. Παίχτηκε το 388 και έχει θέμα την τύφλωση του Πλούτου από τον Δία οπότε, μη βλέποντας, μοιράζει στους ανθρώπους τα πλούτη όπως λάχει.

Ο ελεγειακός Θέογνις:

Τα δυο λιμάνια, ένα στον Σαρωνικό κι ένα στον Κορινθιακό, τα διόδια που εισέπρατταν και το εμπόριο οδήγησαν, τον Η' και τον Ζ' αιώνα, τα Μέγαρα σε μεγάλη οικονομική άνθιση, από την οποία, ως συνήθως γίνεται, επωφεληθήκαν οι λίγοι. Στα χωράφια, οι φτωχοί δεν διέφεραν από τους δούλους. Στα 630, ο Θεαγένης ξεκίνησε πολιτική εκστρατεία με σκοπό να πλησιάσει τους φτωχούς και να τους κάνει οπαδούς του. Τα κατάφερε και οδήγησε τις στρατιές των πεινασμένων στα κτήματα των πλουσίων και στις στάνες των κτηνοτρόφων. Η λεηλασία τον έκανε δημοφιλή. Απέκτησε σωματοφυλακή αφοσιωμένων και κατέλαβε την εξουσία. Ως άλλος Σόλων πριν από τον Σόλωνα, ελευθέρωσε τους δούλους. Έπειτα, έπληξε τους πλούσιους και προστάτευσε τα γράμματα αναζητώντας την υστεροφημία. Οι πλούσιοι τον ανέτρεψαν στα 600. Ο λαός ανέτρεψε τους πλούσιους. Περιουσίες κατασχέθηκαν, σπίτια επιτάχθηκαν και τα χρέη καταργήθηκαν. Όσοι είχαν εισπράξει τόκους από δάνεια, υποχρεώθηκαν να τους επιστρέψουν. Επαναστάσεις και αντεπαναστάσεις ακολούθησαν.

Ο Θέογνις (560 – 500 π.Χ.) βρέθηκε μέσα στη δίνη των εμφύλιων ταξικών πολέμων. Ήταν μέλος παλιάς αριστοκρατικής οικογένειας αλλά αυτό λίγο μέτραγε όταν απέναντί του υπήρχαν οι ταξικοί του αντίπαλοι. Ήταν και πλούσιος, ήταν και ποιητής και είχε αδυναμία στον ωραίο Κύρνο, τον οποίο προώθησε στην ηγεσία των αριστοκρατικών. Και βέβαια, ο Θέογνις θαύμαζε τα ποιήματα, τα οποία ο ίδιος έγραφε. Στο κατά τον Will Durant ωραιότερο από αυτά που σώθηκαν, ο Θέογνις λέει στον Κύρνο ότι θα επιτύχει την αθανασία μόνο μέσα από την ποιησή του. Κι έτσι είναι, αφού μάλλον κανένας δεν θα ήξερε ότι ο ωραίος Κύρνος υπήρξε, αν ο Θέογνις δεν του αφιέρωνε τους στίχους του. Και τις συμβουλές του: Μην κάνετε τόσο εξόφθαλμες αδικίες γιατί ο λαός θα ξεσηκωθεί. Μάλλον δεν τον άκουσαν. Ο θρίαμβος της δημοκρατίας έστειλε τον ποιητή στην εξορία. Άφησε γυναίκα και παιδιά στη φροντίδα φίλων και περιπλανήθηκε στην Εύβοια, στη Θήβα, στη Σπάρτη, στη Σικελία.

Αγανακτούσε με τη συμπεριφορά των δημοκρατικών ηγετών και ζητούσε από τον Δία να του επιτρέψει να τους πει το αίμα. Περιέγραφε τα Μέγαρα σαν πλοίο του οποίου ο κυβερνήτης αντικαταστάθηκε από άπειρο ναύτη. Οι «αγαθοί» γι' αυτόν ήταν οι αριστοκράτες. Οι «κακοί» ο χύδην λαός. Κι όλα τα δεινά του κόσμου προέρχονταν από το ότι επιτρεπόταν ο γάμος χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το είδος των παιδιών που θα προέκυπταν. Αν λειτουργούσε η ευγονική, όλα θα ήταν όμορφα κι ωραία.

Αυτός ο πρόδρομος του Χίτλερ σχεδίασε με τον Κύρνο αντεπανάσταση αλλά δεν του βγήκε. Τελικά, έπειτα από πολλά χρόνια στην ξενιτιά, δωροδόκησε κάποιους και πέτυχε άρση της ποινής της εξορίας. Γέρος, ταπεινωμένος και έχοντας υπογράψει δήλωση ότι στο εξής δεν θα υπονομεύσει την Δημοκρατία, γύρισε στα Μέγαρα. Παρηγορήθηκε στην αγκαλιά της πιστής του συζύγου και στο κρασί.

Αποστασίες και παρακμή:

Ανάμεσα στους εμφύλιους πολέμους τους, οι κάτοικοι των Μεγάρων έβρισκαν χρόνο και για τη διαρκή διαμάχη τους με τους Αθηναίους. Με έπαθλο τη Σαλαμίνα που τελικά πέρασε στα αθηναϊκά χέρια. Στους πολέμους με τους Πέρσες, οι Μεγαρείς μετείχαν ενεργά με είκοσι πλοία στη Σαλαμίνα και στο Αρτεμίσιο και με πεζικό που απώθησε επίθεση του Μαρδόνιου με πρόθεση την κατάληψη των Μεγάρων. Στη μάχη των Πλαταιών, μετείχαν με 3.000 άνδρες. Ήταν παραδοσιακά ενταγμένοι στην Πελοποννησιακή συμμαχία αλλά, μετά τα

Μηδικά, άνοιξαν πόλεμο με την Κόρινθο για ζητήματα των συνόρων. Στα 458, αποσχίσθηκαν από την Πελοποννησιακή και εντάχθηκαν στην Αθηναϊκή συμμαχία. Οι Αθηναίοι τους βοήθησαν να χτίσουν από τα Μέγαρα ως το λιμάνι της Νίσας τείχος που ωφελούσε και τους ίδιους.

Δέκα χρόνια αργότερα (445), αποστάτησαν και με τη βοήθεια Πελοποννησίων έσφαξαν τους άνδρες της αθηναϊκής φρουράς. Οι Αθηναίοι απάντησαν με ψήφισμα που απέκλειε τους Μεγαρείς από τα λιμάνια και τις αγορές τους.

Η απαγόρευση αυτή στοίχισε πολλά στους Μεγαρείς και ήταν μια από τις αφορμές να ξεσπάσει αργότερα ο Πελοποννησιακός πόλεμος, στη διάρκεια του οποίου τα Μέγαρα υπέφεραν τα πάνδεινα. Αρχικά, οι Αθηναίοι εισέβαλαν στη Μεγαρίδα και ερήμωσαν τη χώρα ως έξω από τα τείχη των Μεγάρων, ενώ στόλος τους απέκλεισε τη Νίσα. Οι επιδρομές επαναλαμβάνονταν ανελλιπώς μια και, κάπου κάπου, δυο φορές τον χρόνο. Η πρόσκαιρη ειρήνη του 422/1 βρήκε την πόλη λαβωμένη.

Στα επόμενα χρόνια, τα Μέγαρα βρίσκονταν κάτω από την επιρροή των Πελοποννησίων, των Θηβαίων, των Αθηναίων, των Μακεδόνων, του Κάσσανδρου, του Δημήτριου του Πολιορκητή, πάλι των Μακεδόνων, της Αχαϊκής Συμπολιτείας και τέλος (146 π.Χ.) των Ρωμαίων. Υπέστησαν τις συνέπειες από την επιδρομή των Βησιγόθων του Αλάρικου και γνώρισαν την αγριότητα των ένοπλων μπουλουκιών που κάθε τόσο περνούσαν από εκεί, καθώς η Υψηλή Πύλη τα έστελνε εναντίον των συνεχώς ξεσηκωμένων του Μοριά.

Με όλα αυτά, δεν έδειξαν ιδιαίτερο ενθουσιασμό στην επανάσταση του 1821. Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια και ως την άφιξη του Όθωνα, η πόλη υπήρξε έδρα της τριμελούς «εθνικής κυβέρνησης» που δημιούργησε ο Ιωάννης Κωλέττης για να αντιμετωπίσει την εξέγερση στο Ναύπλιο.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 24.3.2010)